

Årsberetning fra Køge Arkiverne 2015

Køge Byhistoriske Arkiv

Sikring af kulturarv

Sikring af Byarkivets arkivalier har høj prioritet. Korrekte opbevaringsforhold er af afgørende betydning for at kunne bevare samlingerne for eftertiden. I 2011 blev Københavnsområdet ramt af et stort skybrud, hvor store værdier gik tabt. Blandt andet blev dele af Kort- og Matrikelstyrelsens arkiv skadet af nedsvivende vand. Køge gik heldigvis uden om alvorlige problemer ved denne lejlighed. Men hele landet fik en alvorlig forskrækkelse. Det førte til nye, skærpede forsikringskrav. Som følge af dette var det ikke længere muligt at opbevare Køge Byhistoriske Arkivs arkivalier på deres hidtidige placering i kælderen under Torvet 6.

Byarkivet indgik derfor en aftale med det professionelle arkivhåndteringsfirma Iron Mountain. Samlingerne blev herefter flyttet til de sikre magasiner, hvor opbevaringen sker efter alle kunstens regler mht. brandsikring, tyverisikring, klimastyring osv.

Herfra bestiller Byarkivet materiale hjem til brug på læsesalen via en kørselsordning. Arkivet har af økonomiske årsager begrænset bestillingen af arkivalier til en gang pr. uge. Det fungerer godt, men er langt fra optimalt. For gæsterne betyder det op til en uges ventetid på arkivalier, som de har brug for i forbindelse med deres arbejde. Den samme ventetid har personalet i det daglige arbejde med registrering og arkivering af sager. Skal man eksempelvis arkivere en forenings vedtægter i et eksisterende arkivfond, skal den pågældende arkivske først bestilles hjem fra fjernarkivet. Ugen efter kommer kassen hjem. Medarbejderen skal nu have fat på materialet igen, placere det i kassen og kan så sende kassen retur i den efterfølgende uge. En simpel operation, som ville tage få minutter, hvis arkivet var i huset, tager nu 2 uger og kræver, at medarbejderen vender tilbage til sagen flere gange. Køge Fonden arbejder derfor fortsat på, at bringe arkivalierne hjem til Køge i umiddelbar nærhed af arkivet.

Gæster kan bestille materiale hjem via hjemmesiden www.koegearkiv.dk, på e-mail, telefon eller personligt fremmøde i arkivet i Nørregade 4.

Formidling

Køge Arkiverne lægger stor vægt på formidling og på at være en udadvendt institution. Ikke mindst lægger vi stor vægt på at tage formidlingsteknologier i brug, som passer til nutidens kulturbrugere. Mange af arkivets brugere kommer ikke nødvendigvis ret ofte på arkivets læsesal. I stedet benytter de os i det offentlige rum eller på internettet. Vi ser ikke nødvendigvis borgeren på arkivet, men ikke desto mindre har de stor glæde af arkivernes mange tilbud.

Køge Arkiverne formidler altså både i vores egne lokaler, men lige så ofte i det offentlige rum. Vi modtager forespørgsler på telefon og e-mail, har besøgende på vores hjemmesider, afholder foredrag og byvandring. Desuden er arkiverne til stede på facebook, twitter, youtube, issuu, slideshare, flickr med mere.

Køge Byarkivs Venner

Køge Byarkivs Venner arrangerer hvert år en række foredrag. For medlemmer af foreningen er der gratis adgang til foredragene. Alle andre er også velkomne til foredragene mod en beskedent betaling.

Den 12.5. 2015 afholdt Køge Byarkivs venner en kvartervandring i Digterkvarteret i Køge. Specialkonsulent Helle Schou Weile fra Køge Kommune var guide ved en vandring i kvarteret. Undervejs blev der fortalt om kvarterets historie. Men ellers havde vandringen særlig fokus på de kvaliteter, som findes i kvarteret som helhed: Hvad er det, Køge Kommune har lagt vægt på ved udarbejdelsen af lokalplanen? Findes der bygninger med særlig bevaringsværdi eller bygningsmæssige kvaliteter? Er der eksempler på vellykkede renoveringsprojekter og så videre. Den 24.3 2015 var der ordinær Generalforsamling i foreningen. Da generalforsamlingen var afsluttet, blev der vist film fra Byarkivets samlinger.

I efterårssæsonen var Charlotte S.H. Jensen på besøg og holdt foredraget "Anejagt - hvorfor?". Tusindvis af mennesker interesserer sig for deres slægt. Hvorfor er alle disse længst afdøde mennesker, som vi aldrig har kendt, så interessante for nutiden? Hvad får man egentlig ud af at slægtsforske? Her var det ikke så meget slægtsforskningens teknikker, der var i fokus. I stedet kom tilhørerne bagom fænomenet slægtsforskning. Endelig gav Museums- og Arkivleder Birte Broch en rundvisning på "det nye" Køge Museum. Her fik medlemmerne præsenteret huset, og der blev givet en introduktion til den nye udstilling og tankerne bagved. Dette var så efterspurgt, at der blev oprettet venteliste, og programmet måtte efterfølgende gentages.

Golden Days

Årets Golden Days Festival havde fået titlen "Festival of Important Shit". Med dette greb ønskede man at sætte fokus på, at vores kulturarv på en gang er "de kostbare klenodier og hverdagens vigtige genstande: Minderne, maden, det billige og det private. Det, man på moderne engelsk kalder 'Important Shit' – ting og sager, der har fået ikonværdi, som former os og gør os til dem, vi er", for nu at citere fra festivalens hjemmeside. Hvad der er Important Shit, er altså på én gang fælles og privat. I Museumshaven arrangerede Køge Museum og Køge Byhistoriske Arkiv "Hæng kulturarven til tørre - Golden Days på Køge Museum". Her kunne alle komme forbi og give deres helt personlige bud på, hvad kulturarv er for dem. Det skete ved, at man hængte små sedler op i haven med foto eller tekst. Det kunne f.eks. være folks yndlingssted, deres kæledyr eller en stor begivenhed.

Køge Studier 2014

Køge Studier 2014 (nr. 27) blev planmæssigt udgivet i 2015. I 2015 markerede hele landet 100-året for Grundloven af 1915, der for alvor indførte folkestyret i Danmark. Med vedtagelsen af Grundloven af 1915 opnåede stort set hele befolkningen de rettigheder, der siden 1849 havde været forbeholdt en mindre gruppe mænd. Nu omfattede valgretten også "fruentimmer, folkehold, fattige, forbrydere og fjolser", som det hed dengang. Vi valgt derfor med Køge Studier at sætte fokus på kvinderne og deres deltagelse i det kommunale politiske liv i den nuværende Køge Kommune.

I den første artikel skrev Eva Tønnesen om udviklingen af kvinders rettigheder i hovedpunkter i artiklen "Fra dannekvinde til folketingsmedlem. Kvinders rettigheder i samfundet". Dernæst fortalte Ingrid Pedersen om det praktiske arbejde i byrådet med særligt fokus på ligestillingsudvalget. Marie Stærke gav et personligt indblik i sit politiske liv i artiklen "Nu skal borgmesterkontoret jo ikke blive en amnestue. Tanker fra mit politiske liv".

Derefter fulgte artikler fra hvert af de fire arkiver i Køge Kommune. Lars Kjær fra Byarkivet skrev om kvinder i Køge Byråd 1909-2013. Lone Rasmussen og Erik Augustinussen fra Skovbo Lokalhistoriske Arkiv skrev om kvinder i sogneråd/kommunalbestyrelser i Skovbo. Fra Lokalhistorisk Arkiv for Herfølge-Sædder Sogne gav Bo Michael Hansen et portræt af den første kvinde i Herfølge Sogneråd: Asta Karlshøj Hansen. Endelig fortalte Birgit Rosenberg, Kirsten Berngaard og Palle Sigaard fra Højelse Sognearkiv om kvinder i kommunalpolitik i Højelse og Ølsemagle Sogne fra 1909-1970.

Da dette viste sig at være den stort set eneste markering af kvindernes valgret og Grundloven af 1915 i Køge Kommune, er vi særligt stolte af at have lagt spalter og energi i et Køge Studier med dette tema.

Folketællinger

Den danske stat har med regelmæssige mellemrum gennemført tællinger af hele befolkningen. Folketællinger er officielle optællinger og registreringer af befolkningen. Fra 1787 og frem til 1970 er der gennemført 27 systematiske optællinger i kongeriget Danmark.

Folketællingerne udgør derfor en meget interessant kilde for slægtsforskere og andre, som ønsker at finde genealogiske oplysninger. Folketællingerne indeholder varierende oplysninger; for eksempel om navn, adresse, alder, ægteskabelig stilling, stilling i husstanden samt erhverv.

Ole Søndergaard, frivillig medarbejder ved Køge Arkiverne, har gennem mange år tastet folketællingerne ind i en database under det landsdækkende kildeindtastningsprojekt KIP. For indeværende er det folketællingen 1925, der er ved at blive tastet ind. Arkivets frivillige medarbejder, Jytte Sørensen, læser korrektur, blandt mange andre opgaver, på de indtastede data. Det sikrer, at de data, der indsendes fra Køge, har en meget høj præcision.

Et stort antal personer landet over deltager i dette og bidrager på den måde til, at landets folketællinger bliver tastet ind. Gevinsten er, at de dermed bliver søgbare og meget lettere tilgængelige. Folketællingerne kan ses og benyttes via www.ddd.dda.dk

Arkibas 5 – digital registrering

Alle arkiver i Køge Kommune benytter registreringsprogrammet Arkibas. Det er udviklet af de danske lokalarkiver gennem mange år. Senest har A.P. Møller Fonden bidraget til udviklingen af Arkibas. Ved hjælp af

Byarkivet deltog ikke i Kyndelmisse i Køge 2015 pga. flytningen til Nørregade 4. I 2016 var Køge Byhistoriske Arkiv og Køge Museum igen tilbage i Kyndelmisse. Over 1300 mennesker besøgte huset i løbet af aftenen.

programmet holder arkivernes medarbejdere styr på indkomster, registreringer og ikke mindst fremsøgning af materiale. Gennem årene er der foretaget et stort antal registreringer i Arkibas. Det gælder indkomstjournaler, arkivfonde, digitale billeder, registrering af lydbånd og meget andet. Således har vi i Køge f.eks. nu over 22.000 avisudklip registreret i systemet.

Systematisk registrering er en stor opgave, som kræver god oplæring og erfaring. Oplæring og registrering varetages af ansatte og frivillige i fællesskab. På sigt vil arkivernes registreringer blive tilgængelige via nettet på arkiv.dk. Herefter vil brugerne hjemmefra kunne orientere sig i arkivernes samlinger og efterfølgende bestille materiale frem til brug på arkiverne.

Avisregistrering

I Køge har vi heldigvis et godt udvalg af lokale aviser. Køge Byhistoriske Arkiv har en stor samling af udklip fra lokale aviser. Denne systematiske indsamling af artikler, har stået på i mange år og holdes stadig opdateret. Dagligt gennemgås aviserne, der udvælges artikler om begivenheder i Køge, der registreres i Arkibas og lægges på plads. Hvis en gæst på læsesalen ønsker at se materiale om f.eks. en forening, vil der oftest være en større samling avisudklip, som nemt kan lægges frem. Det er en brugervenlig måde at registrere og arkivere udklippene på. Det er alt sammen et stort arbejde, som ikke ville kunne udføres uden arkivets frivillige medarbejdere. Det er Susan Hansen, Jytte M. Hansen, Brita Vendt og Vibeke Laursen, der står for denne opgave. Arkivets frivillige medarbejdere Esther Hald og Jytte Sørensen giver også en hjælpende hånd med i avissamlingerne af og til.

Personale

Arkivets ansatte personale består af kontorassistent registreret revisor Glen Sarka, kontorassistent og lærer Kirsten Søndergaard Nielsen, arkivar og arkivkoordinator mag. art. Lars Kjær og arkivleder cand.mag Birte Broch, der tillige er leder af arkiverne i Skovbo, Herfølge og Højelse. Birte Broch er desuden afdelingsleder ved Køge Museum. Desuden er arkivar og bibliotekar Lone Rasmussen ansat med dagligt ansvar for Skovbo Lokalhistoriske Arkiv. Det ansatte personale varetager opgaver og yder faglig støtte ved alle fire arkiver. Tilsammen udgør det 3,5 årsværk, hvoraf noget er fælles for arkiv og museum.

De frivillige medarbejdere var i 2015 Helene Binzer, Anita Ambjørn, Ole Struer, Susan Hansen, Vibeke Laursen, Ole Søndergaard, Jytte Sørensen, Jørgen R. Poulsen, Esther Hald, Jytte M. Hansen og Brita Vendt. En stor tak skal lyde til alle medarbejdere for et fortrinligt samarbejde i det forløbne år. Arkivets frivillige medarbejder Raymond Brix valgte at stoppe efter at have ydet en kæmpeindsats inden for det lokalhistoriske arbejde gennem 24 år. Også til ham skal der lyde en stor tak.

Byarkivets flytning

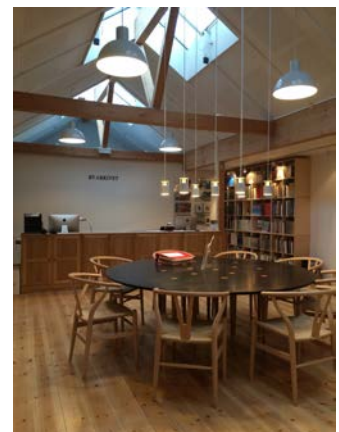
I januar 2015 flyttede Køge Byhistoriske Arkiv fra Vestergade 26 til Nørregade 4. Her blev arkivet samlokalisert med Køge Museum efter anbefaling fra Kulturudvalget. Køge Fonden og ledelsen af Museum Sydøstdanmark udarbejdede en samarbejdsaftale, som fastlagde de principper, som bofællesskabet og samarbejdet skulle ske efter. Køge Byhistoriske Arkiv mødte i den sammenhæng stor velvilje fra Museum Sydøstdanmark.

Som led i aftalen mellem de to institutioner, blev Arkivleder Birte Broch afdelingsleder for Køge Museum og fortsatte samtidig som leder af Køge Arkiverne. Det har betydet mange nye opgaver for Birte Broch.

Det nye fællesskab har betydet, at de to institutioner indgår i en hverdag sammen og har mange samarbejder. F.eks. er afholdelsen af Golden Days og Kyndelmisse i Køge fælles arrangementer for både museum og arkiv. Det giver i mange tilfælde synergieffekter for begge institutioner. Også for mange gæster er der god mening i, at der nu er skabt et samlet hus for historien i Køge.

Arkivar Lars Kjær fik i forbindelse med flytningen også en ny rolle som arkivkoordinator foruden arkivar. I kraft af dette overtog han flere af Birte Brochs tidligere arbejdsopgaver. Men i og med at Birte Broch er blevet leder af to institutioner, har Byarkivet også afgivet arbejdskraft i det forløbne år svarende til omkring ½ årsværk. Det kan selvsagt mærkes tydeligt i en lille organisation som Køge Arkiverne.

Som sagt har Byarkivet mødt stor velvilje og imødekommenhed fra ledelse og personale ved Museum Sydøstdanmark og ikke mindst fra medarbejderne ved Køge Museum, som er blevet vores nye kolleger i det daglige.

Læsesalen, Køge Byhistoriske Arkiv

Fra Indkomstjournalen

Byarkivet har i årets løb fået lige omkring 100 indkomster. Nogle består af et enkelt fotografi eller dokument, andre fylder flere flyttekasser. Alle er de dog lige velkomne i Byarkivets samlinger.

En kendt personlighed i Køge var Jens Erik Eimose. Han var meget historisk interesseret og tillige involveret i Køge Snapselaug. Der er i årets løb indleveret en kasettebåndoptagelse med ham. En anden kendt køgenser var barber, kunstner og digter mv., Aage Sewerin. Her har vi fået kopier af nogle af hans træsnit og tryk til samlingen i årets løb. Desuden har arkivet fået et maleri, som Sewerin har udført med Køge Kirke som motiv. Fotografierne udgør en stor del af årets indkomster. For at nævne nogle få, så har fotograf Peter Klein fra Herfølge afleveret en række fotografier til Byarkivets samlinger i årets løb. Han har i øvrigt også indleveret en stor samling fotografier til arkivet i Herfølge. Motiverne på fotografierne fra årets løb spænder vidt. Der er billeder af Køge Station, som blev nedrevet kort efter S-toget kom til Køge i 1983. Der er fotografier fra karnevalet i 1963, interiørbilleder fra et privat hjem fra 1972/73 samt fra Axel Kiels forretning i Nørregade 5. VisitKøge udarbejder hvert år en turistbrochure. Der har vi fået materialet, der ligger til grund for brochureerne i en årrække fra 2004-2008. Fra Køge Rådhus har vi modtaget kopier af fotografier af byrådsmedlemmer til brug for Køge Studier 2014. Gennem facebookgruppen "Gamle Køge" har arkivet også modtaget fotografier, bl.a. af Nordgården og fra Nørremarkens opførelse i 1971/72. Forskellige beslægtede institutioner såsom Miniby og naboarkiverne bl.a. på Stevns, har igen i det forgangne år indleveret arkivalier til Byarkivets samlinger. Fra tillidsmændene på Codan Gummi og ligeledes fra Gummiarbejdernes Fællesklub har vi modtaget protokoller. Der er kommet materiale om "Fagenes Fest", om Fiskesalgforeningen for Køge og Omegn og meget, meget andet.

Der er en stor bredde i typen af indkomster, som hvert år bliver afleveret til Byarkivet. Vi vil gerne sende en stor tak til alle dem, som har støttet Byarkivet med materiale i årets løb og dermed bidraget til bevarelsen af den lokale kulturarv. Kender du selv mennesker, der måske ligger inde med relevant materiale, så mind dem gerne om, at de skal huske på arkivet.

Støtte

Arkiverne drives primært på baggrund af støtte fra Køge Kommune. Vi vil gerne sende en varm tak for den hjælp og imødekommenhed, som kommunen viser vores arbejde.

Køge Fonden bidrager hvert år med et anseeligt beløb til arkivernes drift. Uden dette beløb, kunne arkiverne ikke opretholde det eksisterende aktivitetsniveau. Også en stor tak til Køge Fonden for dette. Køge Arkiverne får stor hjælp fra de mange foreninger, som omgiver os og indgår i arkivernes netværk. De tre lokalhistoriske foreninger i Køge Kommune indtager en særlig rolle. De repræsenterer tilsammen over 600 mennesker. Medlemmerne fungerer som ambassadører for arkiverne, og vidner om, at der er en stor folkelig forankring bag arkiverne og ikke mindst en stor historisk interesse. Foreningernes medlemmer og bestyrelser bidrager til arkivernes drift på mange måder, f.eks. gennem økonomisk tilskud eller arbejdskraft ved arrangementer. Dagbladet skal have en stor tak for atter at have ydet økonomisk støtte til det lokalhistoriske arbejde. Byarkivets Venner har igen ydet tilskud til Byarkivet gennem en flot gave, som benyttes på anskaffelser, digitalisering eller andre påtrængende opgaver. Køge Byhistoriske Arkiv har igen i det forløbne år mødt stor velvilje på Gammelkjøgegaard, hvilket vi siger tak for. Arkiverne har ligeledes et godt samarbejde med Dagbladet, Køge Medie Center, Køge Onsdag, Lokalavisen Køge Bugt, Radio Køge, Fælles- og Kulturforvaltningen, KøgeBibliotekerne, Køge Museum, VisitKøge, Køge Kyst, Kjøge Mini-By og de øvrige kulturinstitutioner i kommunen. Vi møder altid hjælpsomhed og venlighed, hvor end vi vender os hen, hvilket betyder meget for os.

*Lars Kjær
Maj 2016*

Skovbo Lokalhistoriske Arkiv

Aktiviteter

2015 har været et travlt år på flere planer. I det tidlige forår tog Erik Augustinussen og jeg fat på at indsamle materiale til vores artikel til Køge Studier: "Kvinder i sogneråd/kommunalbestyrelser i Skovbo" i anledning af 100-året for kvinders valgret. Vi havde selv en del materiale på arkivet, men hovedparten måtte vi hente i Rigsarkivet. Vi kunne aflevere artiklen sidst i maj måned.

Sidst i marts måned var arkivet vært ved et foredrag om våbenedkastningerne i Skovbo under 2. Verdenskrig. Det var John og Jonna Helmersen fra Lille Ladager, der fortalte om, hvordan nedkastningerne

foregik her på egnen og om de personer, der var involveret. Foredraget var ledsaget af relevante billeder og lydfiler, hvor tidligere medlemmer af modstandsgruppen fortalte. Der var ca. 60 personer, der havde lyst til at høre det spændende foredrag, skønt John og Jonna allerede havde været i Borup og omegn 10 gange tidligere.

Den 31. maj afholdt foreningerne i Borup Kulturhus et fælles "Åbent hus" arrangement, hvor vi hver især havde mulighed for at vise borgerne i Borup, hvad der foregår i huset. Til lejligheden havde arkivet fundet en masse udstillinger frem, som kunne afspejle den mangfoldighed af arkivalsk materiale, der findes på arkivet. Vi havde en rigtig hyggelig dag med mange besøgende.

Efter sommerferien begyndte vi at forberede det næste store arrangement, Borup Kulturnat sidst i august. Vi ville udarbejde en stor udstilling om virksomheder og forretninger, især på Hovedgaden i Borup, men også virksomheder på sidegaderne i den udstrækning, vi kunne nå det. Vi brugte især billedmateriale fra arkivet, som vi supplerede med tingsbogsoplysninger samt avisomtaler og reklamer. Vi var lige nøjagtig klar til Kulturmaten d. 28. august.

Al vores travlhed med at indsamle og montere plancher blev dog så rigeligt belønnet. Omkring 65 personer lagde vejen forbi i løbet af de tre timer, vi havde åbent hus. Det var sjovt at se, at planchernes billeder og skriftlige oplysninger i den grad blev studeret og diskuteret. Vi nåede at montere 32 plancher.

Arkivet deltog i Arkivernes Dag i november måned. Her kunne vi genbruge udstillingen om Hovedgadens virksomheder. Dagen efter dette arrangement blev der afholdt endnu et fællesarrangement med alle foreningerne i Kulturhuset. Og arkivet havde igen en velbesøgt fremvisning af de førømtalte plancher. Arkivet afholdt årets sidste Medarbejderforum i vores publikumslokaler. I årets løb har Lone, i sin egenskab af suppleant, deltaget i møder i Brugerrådet for Kulturhuset. Endelig har arkivet afholdt sommerkomsammen og julefrokost.

Borup Brugsforening, 1952

Personale

Erik Augustinussen er sammen med Terri Nielsen og Jørgen Flyng frivillig medarbejder ved arkivet. Erik kommer tirsdag samt torsdag i åbningstiden, ligesom han afløser Lone i ferier og i tilfælde af sygdom. Erik arbejder fortsat med indsamling af stof til en bog om landsbyen Gammerød, og i løbet af året er han gået i gang med at skrive nogle af afsnittene til den kommende bog. Lone trækker desuden på Eriks store viden om Borup sogn, hvis der kommer spørgsmål på mail eller i åbningstiden herom.

Terri kommer hver torsdag og arbejder bl.a. med registrering. Hun deltager desuden i planlægning og fremstilling af udstillinger, ja, i det hele taget er Terri med indover det meste indenfor arkivarbejdet. Jørgen kommer fast fire timer hver onsdag, hvor han journaliserer de indkomne arkivalier. Og er desuden behjælpelig med oplysninger omkring spørgsmål om Gørslev sogn. Tonik, som tidligere har været i job med løntilskud på arkivet, bidrager stadig med oplysninger og formidling af kontakt til hans nærområde, Hegnede. Elisabeth Mogensens, en mangeårig bruger af og bidrager til arkivet, er begyndt at transkribere kirkebøger til Rigsarkivet. I de tilfælde, hvor hun er i tvivl om, hvorvidt hun har læst korrekt, læser Erik og Lone korrektur.

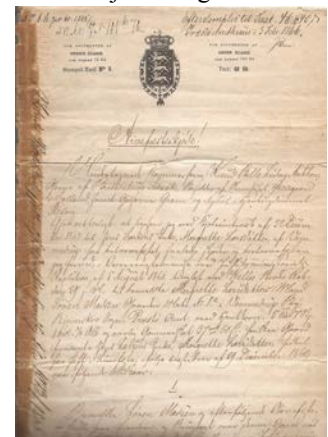
Vi har et godt arbejdsklima, og jeg er glad for samarbejdet og sparringen med arkivets frivillige medarbejdere.

Fra Indkomstjournalen

Vi har modtaget 78 indleveringer i årets løb. Der er stor forskel på størrelsen af indleveringerne, fra et enkelt billede eller dokument til meget store indleveringer indeholdende f.eks. billeder, protokoller og mangeartede originaldokumenter. Vi er meget glade for, at man tænker på arkivet, således at så meget materiale som muligt, kan blive bevaret til glæde for eftertiden.

Inden for kategorien af store indleveringer kan nævnes arkivalier vedrørende Borup Brugsforening, Borup Brassband og Skovbo Plejehjems Venner.

En del af de indleveringer, vi har fået i årets løb, har været direkte affødt af vores store udstilling om virksomheder og forretninger på Hovedgaden i Borup. Her har især Erik Pedersen fra Borup været behjælpelig med billeder og oplysninger.

Arvefæsteskode 5.9.1865,
Vindegårdsvej 13, Vindegård

Af øvrige indleveringer kan bl.a. nævnes billeder af lærere ved Gørslev Skole, originalt arvefæsteskode fra 1865 på Vindegaard i Bjæverskov samt billeder fra Lagresti i Ejby.

Vi havde en sjov oplevelse omkring en indlevering, som Lars Kjær var involveret i. Kort efter vores arrangement om Våbenedkastningerne i Skovbo fortalte Lars, at en betjent på rådhuset havde afleveret to spolebånd om våbenedkastningerne under 2. Verdenskrig. På arkivet ligger der i forvejen både kassetebånd og en digital udgave, men vi var meget spændte på, om de nyfundne bånd skulle indeholde noget nyt i forhold hertil. John Helmersen fik båndene hjem og aflyttede det hele, og han kunne konstatere, at spolebånd og kassetebånd/digital udgave var fuldstændig identiske. Nu opbevares alle tre udgaver her på arkivet.

Lone Rasmussen
Marts 2016

Lokalhistorisk Arkiv for Herfølge-Sædder Sogne

Kontakt til arkivet

Som gæst kan man besøge Lokalhistorisk Arkiv for Herfølge-Sædder Sogne to gange om ugen. Arkivet holder åbent hver tirsdag og fredag kl. 9-12. Her er arkivets medarbejdere altid klar til at tage imod gæster, der kommer indenfor med enten spørgsmål til arkivet eller materiale, som de ønsker at aflevere. Har man som gæst ikke mulighed for at besøge arkivet inden for åbningstiden, er der også mulighed for at træffe aftale med arkivets medarbejdere om at mødes uden for åbningstiden.

Mange gæster kommer på arkivet hvert år. Her får de personlig betjening af arkivets medarbejdere. Men herudover får arkivet også mange andre henvendelser hvert år. Det drejer sig om forespørgsler på e-mail og telefon. Disse henvendelser besvares af arkivets medarbejdere.

Brugerne har også mulighed for at benytte hjemmesiden www.koegearkiv.dk. Denne hjemmeside er fælles for de fire arkiver i Køge Arkiverne. Her kan alle interesserede læse mere om arkivet, arkivets drift, samlinger og så videre. Hver af Køge Kommunes fire arkiver har sin egen sektion på hjemmesiden, som indeholder informationer, som særligt vedrører de enkelte områder.

Aktiviteter

Arkivet deltager altid i de årligt tilbagevendende Herfølgedage. Denne gang blev den afholdt den 28. september 2015. Herfølgedagen arrangeres af Herfølge Borgerforening og er lidt af et tilløbsstykke for foreninger og borgere. Herfølgedagen er således et fast samlingssted for beboere i Herfølge. Arrangementet blev afholdt inde i Herfølge Bibliotek og på pladsen foran. Mange glade mennesker benyttede lejligheden til at komme forbi. Arkivet havde denne gang sat særligt fokus på fotografisamlingen. Fra foreningsarkiverne havde vi fremlagt fotografier af mennesker, som vi mangler navne og andre oplysninger om. Alle besøgende blev bedt om hjælp til at identificere personer på fotografierne. Det lykkedes at få navne på mange personer, blandt andre gymnaster fra gymnastikforeningen.

Arkivets medarbejdere har i det forløbne år været særdeles aktive med at komme ud af arkivet. Blandt andet har der været afholdt flere foredrag om lokalhistoriske emner. Temaerne har f.eks. været ”Herfølge sogns grænser gennem tiderne”, foredrag om Gudmund Jørgensen og hans virke samt om ”Pesten i Tessebølle”.

En anden stor begivenhed i det forløbne år, har været udstillingen af fotograf Peter Kleins billeder. Peter Klein bor i Herfølge og har taget fotografier i Herfølge gennem mange år. Peter har været medlem af Køge Fotoklub, deltaget i konkurrencer og vundet prestigefulde priser for sine fotografier. Det er der kommet mange gode billeder ud af. Heldigvis har Peter Klein valgt at aflevere sine billeder på arkivet, så de kan blive bevaret for eftertiden. I forbindelse med Herfølge Kirkes høstgudstjeneste arrangerede Peter Klein og arkivet en udstilling af billeder taget af Peter Klein. Udstillingen fik også besøg af demensteamet fra Køge Kommune, som var forbi udstillingen med en gruppe borgere. Udstillingens flotte fotografier gav anledning til rigtig gode snakke med borgerne, og det var tydeligt, at de nød dagen meget.

Kassetebånd fra arkivets samlinger blev digitaliseret og således reddet for eftertiden med generøs støtte fra Lokalhistorisk Forening

I Køge Studier bidrog Bo Michael Hansen med artiklen ”Et portræt af den første kvinde i Herfølge Sogneråd – Asta Karlshøj Hansen”. Køge Studier var et temanummer om kvindernes valgret i anledningen af 100 året for Grundloven af 1915. Asta Karlshøj Hansen var som nævnt den første kvinde i sognerådet, og derudover kender vi hende fra Herfølge Frøhandel, som hun og hedes mand ejede.

En stor opgave i årets løb har været påbegyndelsen af digitaliseringen af vores samling af gamle kassettebånd. Arkivet har gennem tiden gennemført en række interviews med personer fra lokalområdet. Her fortæller de om deres barndom, opvækst, arbejdsliv og meget andet. Båndene indeholder således mange oplysninger, som ikke findes bevaret i skriftlige arkivalier. Gamle kassettebånd skal digitaliseres for at sikre, at lydoptagelserne kan bevares for eftertiden. Båndene slides ved brug og taber desuden langsomt lyd kvaliteten alene i kraft af, at de bliver stadig ældre. Man beregner kassettebåndes typiske levetid til at være mellem 10 og 30 år, selvfølgelig afhængigt af kvaliteten af de bånd, der er blevet brugt. Lokalhistorisk forenings bestyrelse valgte meget venligt og generøst at støtte arkivets arbejde med at få båndene digitaliseret med en flot donation.

I den gamle inspektørbolig har arkivet haft et opbevaringsrum indtil for nylig. Her stod diverse materialer, bøger til salg, tidsskrifter og andet. Der var *ingen* arkivalier i dette opbevaringsrum. Alle arkivalier befinder sig naturligvis i det klimastyrede magasin i den nye bygning. I dette gamle rum blev der desværre i vinterens løb konstateret fugtskader. Arkivets folk har derfor, efter kyndig vejledning fra Bevaringscenter Øst, rømmet lokalet for alle genstande. Visse materialer ønskede vi fortsat at bevare, og de er derfor sendt til rensning på Bevaringscenter Øst. Andre materialer kunne kasseres uden problemer, så som dubletter af bøger og lignende. Det var rigtig ærgerligt, men vi har ikke mistet materialer, som ikke findes andre steder. Arkivet og biblioteket er i dialog med ETK om at få styr på tilstrækkelig opvarmning og udluftning, så lignende problemer kan undgås i fremtiden. Kælderens vil fortsat blive benyttet af arkiv og bibliotek til almindelig opbevaring, ikke som arkivmagasin.

På arkivet har nogle opgaver krævet særligt mange ressourcer i år. Henrik Christoffersen og Leif Nolsø Hansen har ryddet op i nogle sager, der var registreret efter et gammelt system. De er nu blevet registreret efter det, vi benytter nu. Bo Michael Hansen har sorteret og registreret et stort materiale vedrørende Gudmund Jørgensen, som arkivet tidligere har modtaget.

Indleveringer

Der har i det forløbne år været 42 indleveringer. Antallet af indkomster ligger stabilt og godt. Nogle fylder flere flyttekasser, mens andre blot er et enkelt dokument eller fotografi. Alle er dog lige velkomne.

Medarbejdere

Lokalhistorisk Arkiv for Herfølge-Sædder Sogne er en del af Køge Arkiverne. Det drives af frivillige og lønnede medarbejdere i fællesskab. Der ydes faglig bistand fra arkivernes ansatte medarbejdere, ligesom ledelse, administration, regnskab og andre fælles funktioner varetages af det ansatte fagpersonale. De mange frivillige medarbejdere vidner om arkivets solide forankring i lokalsamfundet.

Den daglige drift af arkivet varetages af Henrik Christoffersen, Else Rasmussen, Sonja Zingg Hansen, Leif Nolsø Hansen, Bo Michael Hansen og Jette Melgaard. Desuden bistår Martin Vallø Andersen arkivet med optagelser af fotografier fra området for at kunne dokumentere udviklinger og ændringer. Arkivar Lars Kjær yder regelmæssigt arkivfaglig bistand. De frivillige medarbejdere varetager opgaver i forbindelse med indsamling og registrering af arkivalier, betjening af publikum, besvarelse af forespørgsler og meget andet i arkivets åbningstid. Det er et dygtigt og meget engageret hold, der alle er stærkt forankret i lokalsamfundet og har et omfattende netværk. Tak til alle for en stor indsats og for en god og publikumsvenlig stemning i arkivet.

Her ses nogle af de frivillige medarbejdere ved Lokalhistorisk Arkiv for Herfølge-Sædder Sogne i færd med arbejdet

Støtte og samarbejde

Det økonomiske grundlag for at drive arkivet, skyldes først og fremmest Køge Kommune, som skal have en stor tak for hjælpen. Arkivet takker ligeledes for de tidssvarende opbevaringsforhold i arkivets lokaler.

Lokalhistorisk Forening for Herfølge-Sædder Sogne er arkivets venneforening. Foreningens medlemmer fungerer på mange måder som ambassadører for arkivet. Der afholdes årligt mange interessante foredrag og arrangementer, som bidrager til at udvikle og fastholde interessen for områdets historie og arkivets virksomhed. Foreningen og alle dens medlemmer skal have en stor tak for hjælp og støtte.

Lokalhistorisk Forening er repræsenteret med to personer i Køge Fondens bestyrelse. Det er formand Søren Mathiesen og medarbejder ved arkivet Else Rasmussen. Køge Fonden driver de fire arkiver i Køge Kommune.

Siden 2007 har arkivet haft lokaler sammen med Herfølge Bibliotek. Vi takker kollegerne på biblioteket for det gode samarbejde og ”naboskab”. Desuden sendes en stor tak til Herfølge Skole for godt samarbejde i årets løb.

Alle med interesse for historie i Herfølge-Sædder sogne er hjerteligt velkomne på arkivet.

Lars Kjær
Maj 2016

Højelse Sognearkiv

Året 2015 blev et godt arbejdsår for Højelse Sognearkiv. Efter den store festivitas i forbindelse med 50 års jubilæet året før, kunne vi koncentrere os om de mange daglige registreringsopgaver og arrangementer uden for huset. Og ikke mindst arbejdet med en nyudgivelse af Ølbybog II, der omhandler andre ejendomme end gårde i Ølby. Gårdene er beskrevet i Ølbybog I, som arkivet udgav i en omredigeret og opdateret udgave i 2006. Arbejdet med Ølbybog II har medført megen kontakt med nuværende og tidligere beboere i Ølbyområdet. Disse har været meget behjælpelige med at bidrage med oplysninger og billedmateriale til bogen, ligesom medarbejdere fra arkivet har været på fotosafari for at optage billeder af nuværende huse i området. Medarbejderne blev godt modtaget og fik mange gode samtaler med ejerne, når de ringede på for at få tilladelse til at fotografere de pågældende huse.

I efteråret 2015 begyndte vi at registrere nye udklip af avisartikler af lokal interesse digitalt. Vi har et omfattende arkiv af udklip fra midten af 1980'erne, som interesserede er velkomne til at søge i ved hjælp af manuelt førte kartotekskort. Søgningen bliver lettere for de udklip, der er digitalt registrerede. Man kan læse artiklerne i arkivet eller evt. på mikrofilm på Køge Bibliotek.

Trods travlhed med de daglige opgaver har 3 medarbejdere fra Højelse Sognearkiv alligevel haft overskud til at indsamle materiale fra lokalområdet til gode artikler i de seneste 3 udgaver af Køge Studier. Tak til Birgit Rosenberg, Kirsten Berngaard og Palle Sigaard, fordi de på denne måde har bidraget med træk fra Højelseområdet historie.

Den 8. juni havde Arkivet besøg af Kalundborg Slægtshistoriske Forening og Arkiv, hvor vi fik en god snak og udvekslede erfaringer. Birgit Rosenberg deltog i træf på Landbomuseet ”Lundekrog” for tidligere elever fra Højelse gamle skole på Ejbyvej. Her fik hun mange kontakter og billeder til arkivet.

Indleveringer

Højelse Sognearkiv har også i 2015 modtaget mange indleveringer af lokalhistorisk materiale, enten som gaver eller, for en del billeders vedkommende, til låns til scanning eller affotografering. Vi har således modtaget: Diverse fotos, som er optaget i 1994 af en skoleklasse fra Højelse Skole til brug ved en udstilling. En mappe med dokumenter og billeder vedrørende restaurering af Ølsemagle Mølle, dokumenter og regninger vedrørende ombygning af ejendommen Havdrupvej 4 i Lille Skensved, Skensved og Omegns Borger og Håndværkerforening, personlige dokumenter og attester vedrørende Niels Juul Jørgensen, Inger Jørgensen og Johan Peder Lindgreen, poesibog – skudsmålhbøger – soldaterbog m.v., bogen ”En gammel mejeribestyrers erindringer” af Carl Elmer. 5 stk. S/H fotos

Gymnaster fra Skensved Gymnastikforening 1910-1911. (B 7358).

af Lukowskis 3 døtre, postbud Cai Hansen og frisør Harald Clausen. 5 digitale fotos af ejendommene Ølbyvej 110 – 118. 3 fotos af ejendomme på Københavnsvej. 3 hæfter: ”Højelse sogn og gamle fortællinger”, bogen ”Det gamle Højelse” af N. P. Nielsen, Køge 700 år 1998 – tillæg til Dagbladet. 1 ark med 4 fotos af ledvogterhuset, Hovedgaden 2, Lille Skensved. 3 bogværker: ”På Embeds Vegne” af Erik Nørr og Karl Peder Pedersen, ”Den Danske Udenrigstjeneste 1770 – 1970” og ”Kong Christian den VIIIs Dagbøger og Optegnelser”. 1 bog; Dronning Kirsten”, fra Højelse Børnebogssamling samt diverse blade, brochurer, breve og udklip mm. 2 digitale fotos af ejendommen, Københavnsvej 123. Foto af gymnasterne fra Skensved Gymnastikforening 1910-11, 13 kopier af gamle lokalkort, 3 skoleblade og eksamensopgaver, dansk stil 25-10-1994. 7 eksemplarer af ”Køge Studier”: 3/1988, 1/1989, 1/1990 og 2/1994. 4 fotokopier omhandlende jordskælv 1709 og 1759 på det østlige Sjælland. 1 foto af Anna og Rasmus Sigaard, 1 foto af Ella og Peter Mortensens bryllup i 1920, tekst fra Palle Sigaard om Skensved Brugsforening vedlagt 9 fotos af brugsen 1904 – 1977 og 3 fotos af brugsens lastbil, udklip fra Østsjællands Dagblad 1948, 1962 om Finnebørn, bl.a. Milja Andersen og vedr. Wienerbørn: 1 foto af Friederike Bernard og 2 registreringslister Bogen om Grus af Anne-Lise og 54 sider vedr. grusgravning og grusgrav, samt kort over placeringen Havdrupvej 26. gammel losseplads. 17 skolebilleder, 3 luftfotos over Højelse, Store Salby og Ølby, 3 ”Blå Bøger” og program, 3 lokalplaner og diverse avisudklip. Brochurer, bannere, stofplakater, T-shirt og ringbind med avisudklip, breve og notater vedr. kampagnen: Bevar Højelse Skole. ”En Bondepiges Historie”, 93 sider, af Alice Christophersen. Festsang og billeder fra 70 og 80 års fødselsdag. 23 fotos med relation til Lille Skensved Foderstofforretning. 1 farvefoto fra Lundekrog 2014. 1 farvefoto med eleverne fra 3. klasse 1969, Højelse Skole og 1 fra 1947. 2 farvefotos af ejendommen, Codanvej 12. 8 rationeringsmærker og købekort. 1 fotoalbum med relation til Codanvej 22 til låns. 2 fotos af Hovedskolen, Ejbyvej 11. 80 fotos af ejendomme i Ølbyområdet optaget i 2015 til brug i den nye bog om huse i Ølby. 3 skolefotos med navnelister fra Højelse Skole. 1 foto af Berte og Walter Zingg og Sofie og Otto Neuenschwander 7.7.1940. 26 klassebreve fra 2. og 3. klasse 1. august 1967 Højelse Skole. Materiale fra det nedlagte Ølby Vandværk bestående af protokoller og regnskabsbøger, udgiftsbilag og korrespondance mm. Fotos fra Kemisk Værk og Slåenvej i Ølby. 1 stort billede af Lykkebækkparken til låns.

Støtte

Der er igen i år grund til at rette en stor tak til de mange, som har bidraget med lokalhistorisk materiale til arkivet og til de institutioner og erhvervsdrivende i området, som har støttet arkivet på forskellig måde med bogsalg, plakatoophængning m.m. Ligeledes en stor tak til Køge Kommune for økonomisk tilskud til arkivets drift og til arkivleder Birte Broch og arkivar Lars Kjær fra Køge Byhistoriske Arkiv for hjælp, råd og vejledning i årets løb. Endvidere en stor tak til arkivets stab af frivillige medarbejdere for deres store engagement i at løse opgaverne på allerbedste måde og en stor tak til de 2 repræsentanter for Højelse Sognearkiv i Køge-Fondens bestyrelse, Børge Møller og Bente Grubbe Hansen, fra medarbejderne i Højelse.

*Ingo Larsen
April 2016*